

Open Knowledge Foundation

Promoting Open Knowledge in a Digital Age

Principii privind Datele Bibliografice Deschise

Contribuții: Karen Coyle, Mark MacGillivray, Peter Murray-Rust, Ben O'Steen, Jim Pitman, Adrian Pohl, Rufus pollock, William Waites

Autorii datelor bibliografice, precum bibliotecile, editurile, universitățile, cercetătorii sau sistemele sociale de management a referințelor, au un rol important în susținerea progresului cunoașterii umanității. Pentru ca societatea să beneficieze pe deplin de activitatea bibliografică este imperativ ca datele bibliografice să fie deschise, adică să fie disponibile tuturor spre utilizare și reutilizare liberă în orice scop.

Datele bibliografice

Pentru a defini sfera acestor principii, în această primă parte este explicat conceptul de substrat al datelor bibliografice.

Datele nucleu

Datele bibliografice constau din descrieri bibliografice. O descriere bibliografică prezintă o resursă bibliografică (articol, monografie etc., fie tipărită, fie în format electronic) cu scopul de a:

1. identifica resursa descrisă, i.e. trimiterea către o resursă unică din întregul univers al descrierilor bibliografice și
2. localiza resursa descrisă, i.e. indicarea locului/modalității de a găsi resursa descrisă

În mod tradițional o descriere servea ambelor scopuri prin prezentarea informațiilor privind: autorul(ii) și editura(le), titlurile, mențiunea de responsabilitate, data și locul de publicare, identificarea publicației părinte (în cazul seriilor), pagina.

În mediul web identificarea utilizează URI-uri (Uniform Resource Identifies) așa cum sunt URN-urile, DOI-urile, etc. Localizarea unei publicații este posibilă prin URI-uri HTTP numite și URL-uri (Uniform Resource Locators). Toate URI-urile pentru resursele bibliografice se încadrează astfel în acest concept restrâns al datelor bibliografice.

Date secundare

O descriere bibliografică poate include alte informații care se subscriu conceptului de date bibliografice așa cum sunt identificatori non-web (ISBN, LCCN, OCLC etc), note privind drepturile de autor, date administrative și multe altele¹. Aceste date pot fi produse de biblioteci, edituri, cercetători, comunități online a iubitorilor cărții, sisteme sociale de management a referințelor ș.a.m.d.

¹vezi Addenda pentru o listă a datelor bibliografice secundare

Mai mult, bibliotecile și instituțiile înrudite produc vocabulare controlate în scopul susținerii descrierilor bibliografice cum ar fi: fișiere de autoritate pentru nume și subiecte, clasificări, etc., care la rândul lor cad sub acoperirea conceptului de date bibliografice.

Patru principii

Recomandăm în mod oficial adoptarea și respectarea următoarelor principii:

1. Acolo unde sunt publicate date bibliografice sau colecții de date bibliografice, este esențial ca acestea să fie publicate fiind însoțite de o declarație clară și explicită asupra dorințelor și așteptărilor celor care le-au publicat în respectul reutilizării și modificarea scopului descrierilor bibliografice individuale, a întregii colecții de date și a subseturilor acesteia. Declarația ar trebui să fie precisă, irevocabilă și bazată pe prevederi legale recunoscute și la obiect sub forma unei declarații de excepție sau a unei licențe.

La publicarea datelor bibliografice însoțiți-o cu o licență robustă și explicită.

2. Multe licențe unanim acceptate nu sunt bune sau orientate către datele bibliografice sau către colecțiile de date bibliografice. O gama de declarații de excepție și de licențe care sunt concepute special pentru tratarea datelor, sunt descrise la <http://opendefinition.org/licenses/#Data>. Licențele Creative Commons (cu excepția CC0), GFDL, GPL, BSD, etc. NU sunt potrivite pentru date iar utilizarea acestora ar trebui să fie descurajată cu TĂRIE.

Utilizați o declarație de excepție recunoscută care este potrivită pentru date.

3. Utilizarea licențelor care limitează reutilizarea comercială sau care limitează producerea de lucrări derivate prin excluderea uzului în anumite scopuri sau prin intermediul anumitor persoane sau organizații ar trebui să fie cu TĂRIE descurajate. Aceste licențe fac imposibilă integrarea efectivă și reutilizarea seturilor de date. Mai mult, acestea împiedică serviciile comerciale care adaugă valoare datelor bibliografice sau activitățile comerciale care ar putea fi utilizate pentru a sprijini prezervarea datelor.

Dacă doriți ca datele voastre să fie utilizate eficient și să fie îmbogățite de alții, atunci ar trebui să fie deschise așa cum este specificat în Definiția Deschisă (<http://opendefinition.org/>) - în special, nu ar trebui folosite clauze împotriva comercializării sau care impun alte restricții.

4. Mai mult, este recomandat ca datele bibliografice sau colecțiile de date bibliografice, mai ales unde cele finanțate public ar trebui să fie plasate explicit în domeniul public uzând de Public Domain Dedication & Licence sau Creative Commons Zero Waiver. Acestea promovează maximum posibil în ceea ce privește reutilizarea datelor în acord cu etosul general al partajării din sectorul patrimoniului cultural finanțat public.

Acolo unde este posibil, recomandăm explicit punerea datelor bibliografice în Domeniul Public folosind PDDL sau CC0.

Addenda

O listă incompletă a datelor bibliografice

Date nucleu: nume și identificatori pentru autor(i) și editor(i), titluri, date de publicare, data și locul publicării, identificarea colecției (ex. o revistă), pagina, URI-uri.

Date secundare: formatul lucrării, identificatori non-web (ISBN, LCCN, identificator OCLC, etc.), un identificator al drepturilor de autor asociate cu lucrarea, informații privind sponsorizarea (ex.

finanțarea), informații privind suportul, informații privind întinderea și dimensiunile, date administrative (ultima modificare, etc), linkuri relevante (la wikipedia, google books, amazon, etc.), adrese și alte detalii de contact privind autorul(ii), coperti, abstracte, recenzii, rezumate, vedete de subiect, cuvinte cheie, clasificare, taguri generate de utilizator, date specifice ale exemplarului (numărul de exemplare, indicele de clasificare),...